

ročník II.

pátek 16. prosince 2022

Z procházky na můj „houbařský flek“ v Rovensku

Milý čtenáři!

Dostal jsem velmi nepěkný dárek ke stému vydání Trosečníka.

V den vydání mi odešel kamarád, můj novinářský vzor a guru Ivan „Oskar“ Kuptík. Osm dní po sedmdesátinách.

Když jsem 1. září 1985 vstoupil do kanceláře číslo 166, tedy do své kanceláře v redakci zpravodajství Večerní Prahy, seděl tam ON. Oskar.

To on mi koupil prvního ferneta. Vychoval nás víc. A byl to dobřej člověk. A společenskej. Takže vím skoro určitě, že je teď zarmoucen mnoho lidiček z té naší novinářské obce.

Psal zpravodajství, v devadesátkách hlavně krimi. Dělal nejen ve Večerce, revoluci si prožil u Honzy Lipavského v Haló sobotě, dělal i bylinkářsko-léčitelskou stránku v Právu, zpravodajství v Naší Praze, fotografoval a maloval krásné naivní obrázky. Zrovna se na jeden dívám... – a ani se neptejte, co na něm je... 😊

♦ **Betlém Michala Bělohlávka se po 80 letech vrací do stálých expozic muzea v Turnově**

Pokud se chcete v adventním čase zasnít, přijďte si ho prohlédnout. Je nádherný. Tato výjimečná práce ze sedmdesátých let 19. století turnovského malíře Michala Bělohlávka je unikátní ukázkou betlémářské práce.

Kaširovaný papírový a dřevěný malovaný betlém upoutá svým rozměrem (délka 380 x výška 160 x šířka 130 cm), jeho součástí je několik desítek rozměrných figur, stavby i pohyblivý prvek putujících oveček. V posledních dvou letech prošel procesem restaurování, díky kterému získal zpět svou krásu.

V roce 2019 byly zahájeny práce na restaurování rozsáhlého souboru Bělohlávka betlému v Ateliérech Bárta v Hořicích. Projekt, který byl ukončen v srpnu tohoto roku, byl náročný nejen pro kurátory sbírek, ale především pro restaurátory.

Tato výjimečná práce ze 70. let 19. století turnovského malíře Michala Bělohlávka (1841–1915) má poměrně pohnutou historii. Do sbírky turnovského

muzea byl získán darem od rodiny Bělohlávkovy v roce 1927. V *Pojizerských listech* ze září roku 1942 Karel Kinský uvádí, že Bělohlávkův betlém s poloplastickými figurami byl součástí instalace tzv. světničky kamenáře.

V 60. letech byl spolu s ostatními liturgickými předměty v souvislosti s ateistickými tlaky tehdejšího politického režimu z výstavních prostor muzea „odstraněn“.

V 70. letech 20. století, v době, kdy v turnovském muzeu probíhalo dle nařízení tehdejšího zřizovatele tzv. „nové“ zapsání veškerého sbírkového fondu, do evidence zařazen nebyl. Došlo k tomu až v roce 1980, kdy všechny soubory betlémů, které byly do té doby „sesypány“ v provizorním depozitáři muzea v několika bednách, byly za spolupráce Vladimíra Vaclíka, předního českého odborníka na betlémářství, rozříděny, určeny, a přes protest bývalého vedení muzea zapsány do muzejní evidence. Vystaveny však mohly být až o mnoho let později, poprvé v prosinci roku 1989.

Ze souboru Bělohlávkova betléma však bylo vystaveno pouze několik málo figur. Architektonické a krajinné kompozice podobně jako většina figur byly poškozeny tak, že jejich vystavení nebylo možné. Díky nevhodnému uložení v 60. a 70. letech 20. století byly dřevěné i kaširované součásti pokryty silnými vrstvami prachu, poškozeny mechanicky i vlhkostí nebo zateklinami v malbě. Krom jiného vykazovaly ztráty jak podložky, tak i malby.

Dnes je všechno jinak. Po náročném restaurování, které probíhalo od září 2019 do března 2022, je možné všech 150 figur a kulis s architekturou a krajinou vrátit do stálé expozice. To byla pro restaurátory i kurátorku sbírky velká výzva a nesnadný úkol, protože o tom, jak betlém původně vypadal, žádné doklady nejsou. Proto bylo nutné nejdříve vytvořit model budoucí instalace, sestrojít dřevěnou konstrukci, usazení a propojení krajinných celků a následně začít s definitivní stavbou rozměrné kompozice betléma.

To už byl úkol pro restaurátory, stejně náročný jako předchozí restaurování všech polychromovaných celků a figur z papírmaše, dřeva a lepenky. Několik dní náročné týmové práce restaurátorů z Ateliérů Bárta v expozici muzea ale přineslo očekávaný výsledek. Betlém významného turnovského malíře Bělohlávka, který svou rozměrností, technikou a kvalitou malby patří mezi velice vzácné soubory betlémů, je hotov.

(Zdroj: Vladimíra Jakouběová, Muzejní čtvrtletník; foto David Jakoubě)

♦ Turnovské kulturní tipy:

pátek 16. prosince, 18:00, KC Střelnice

Dobrý koncert pro Pavla

Zveme všechny na benefiční koncert pro Pavla Šírka a jeho výtah. Tímto koncertem děkujeme všem dárcům, kteří se tak rychle zapojili. Vystoupí Snadp Call, FD Band, Roman Hampacher a další.

Vstupné dobrovolné (výtěžek ze vstupného bude předán Pavlovi).

sobota 17. prosince, 19:00, Klub KUS

Ovčie Kiahne

Kapela Ovčie Kiahne z Kacanov hrající rock'n'roll-agro-punk minulý rok v listopadu velkolepě oslavila 15 let své existence.

neděle 18. prosince, 18:00, KC Střelnice

Swingové Vánoce

V adventním čase spojí své síly pěvecký sbor Jizerka Semily, Carmina Turnov a Big Band ZUŠ Karla Halíře Vrchlabí. Společně Vás zvou na koncert, při kterém rozezvučí Turnov swingovými koledami. Přijďte se naladit na vánoční swingovou vlnu, kdy uslyšíte nejznámější koledy v netradičních úpravách!

pondělí 19. prosince, 19:30, městské divadlo

Jaroslav to spískal

Společenství herců a muzikantů opakuje úspěšnou pseudohistorickou hru se zpěvy. Tvůrci se inspirovali historickými střípky z počátků dějin Turnova.

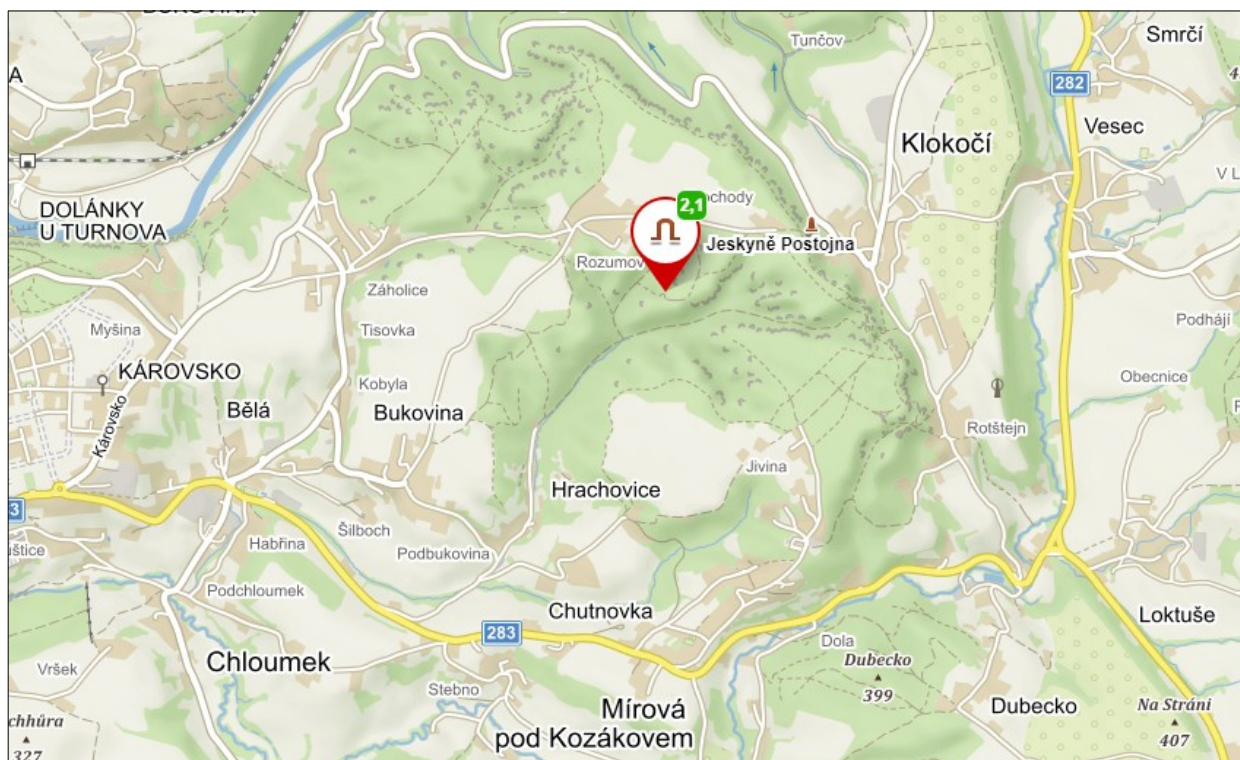
čtvrtek 22. prosince, 18:15, kino Sféra

Královský balet: Louskáček

Připojte se ke Klárce během Štědrého večera, který se stane velkým kouzelným dobrodružstvím.

turnovsko

♦ **ROZUMOV, MÍROVÁ p/K** – Turisté se v letošní zimě nedostanou do Postojné, největší jeskyně Českého ráje. Agentura ochrany přírody a krajiny (AOPK) ČR ji uzavřela kvůli ochraně netopýrů, kteří jsou v zimě extrémně citliví na rušení. V minulých letech do jeskyně v období vánoc běžně přicházela až stovka návštěvníků denně.

„Vchod jeskyně je nyní dočasně zabezpečen mříží,“ uvedla Karolína Šílová, mluvčí AOPK.

V jeskyních, kde je vlhko a stálá teplota, upadají netopýři do hibernace, výrazně snižují svou tělesnou teplotu a zpomalují všechny životní procesy. „Pokud jsou v této době vyrušeni hlukem, světly nebo zvýšenou teplotou vzduchu sálající z těl návštěvníků, z hibernace se proberou. V zimě ale nenajdou dostatek hmyzí potravy a uhynou. Proto jsme kvůli ochraně těchto vzácných savců jeskyni na zimu uzavřeli. Je to jediná možnost, jak jim zabezpečit potřebný klid,“ uvedl vedoucí oddělení Správy CHKO Český ráj Jiří Klápště.

Foto Martin Petr, Mapy Seznam

V Českém ráji žije 19 druhů letounů (chiroptera) z celkových 27 druhů žijících v ČR. Jeskyně Postojna v Klokočských skalách, nazývaná též Amerika, je oblíbeným cílem turistů. Nachází se v chráněné krajinné oblasti nedaleko turistické cesty z Turnova ke zřícenině Rotštejna. Uvnitř je rozlehlá síň o rozměrech 16 krát 18 metrů. Z ní odbočují další chodby, jejich celková délka je 75 metrů. (Simona Knotková, Náš REGION – ČTK)

♦ **MALÝ ROHOZEC** – Stejně jako loni i také letos v Pivovaru Rohozec uvařili sváteční speciály. Na scénu se vrací Pivo Unger 18. Pivo je uvařeno na počest zakladatele pivovaru Ferdinanda Ungra a jeho tvář příhodně zdobí pivní etiketu. Pivo Unger 18 vařené na tři rmuty je charakteristické tmavě zlatavou barvou, plnou a silnou chutí. Obsah alkoholu je 8,2 %. V prodeji budou i dvě Pivní pálenky z Rohozce – klasická a s příchutí medu, samosebou z Českého ráje. (Turnovsko info)

♦ **SVIJANY** – Přátelé odhalili pamětní desku Františku Horákovi, prvnímu sládkovi pivovaru Svijany, který zemřel letos v květnu v nedožitých sedmdesáti letech.

Nyní si na tohoto veselého a oblíbeného mistra pivovarnického řemesla vzpomene každý, kdo půjde navštívit zámek Svijany. Před jeho branami na začátku minulého týdne zástupci pivovaru společně s jeho manželkou, kamarády a příznivci odhalili kámen s jeho jménem na desce.

(Blanka Freiwillingová, Liberecký deník, foto Pivovar Svijany)

lomnice n/p

♦ Rada města souhlasí s pokračováním spolupráce města s firmou RTM plus Liberecko s.r.o., Liberec na výrobě a vysílání zpravodajských a publicistických pořadů z Lomnice nad Popelkou pro rok 2023. Současně rada města schvaluje smlouvu s uvedenou společností na období 2023 - 2026. Struktura zůstává obdobná jako v předchozím období a rozšiřuje se o *Lomnický magazín*, který bude vyráběn v dvouměsíční periodě. Úplata bude od roku 2024 bude podléhat indexaci ceny dle míry inflace stanovené každoročně ČSÚ.

♦ Divadelní spolek J. K. Tyl zve všechny příznivce klasických vánočních melodií na tradiční koncert souboru Musica Bohemica pod vedením Jaroslava Krčka do Tylova divadla **19. prosince od 19 hodin**. Předprodej vstupenek probíhá na webu a v Kulturním a informačním středisku.

lomnicko

♦ **LIBŠTÁT** – Minulý pátek zhruba ve 21:30 byl na operační středisko hasičů nahlášen požár domu s pečovatelskou službou v Libštátě. Zhruba ve 22:45 se požár podařilo lokalizovat, likvidaci ohně vyhlásili hasiči krátce před půlnocí. Záchranáři museli evakuovat 46 lidí, zdravotníci na místě také vyšetřovali evakuované a zajišťovali pro ně léky. Někteří evakuovaní se nadýchali kouře, své také udělal stres, nikoho z evakuovaných nebylo zapotřebí hospitalizovat. Při nočním požáru zemřel sedmdesátiletý senior, který bydlel v podkroví. Právě tam oheň vypukl, zasažené je podkroví domu, které bude potřebovat opravu stejně jako střešní konstrukce, která byla ohněm zasažena nejvíc. Škody hasiči

předběžně odhadli na deset milionů korun. Policie vyšetřuje událost pro podezření z trestného činu obecného ohrožení z nedbalosti.

Evakuovaní senioři našli dočasnou střechu nad hlavou ve škole, kam Červený

kříž přivezl lehátka z libereckého centra pomoci Ukrajině a zajistil jim zázemí, teplý čaj i jídlo. Přes noc tam zůstalo 31 lidí, ostatní si zajistili ubytování sami, většinou se o ně postaraly rodiny. Následujícího dne zbylé klienty rozvezl Červený kříž do náhradního

ubytování v Semilech, Lomnice a Jilemnice.

Starosta Libštátu Pavel Janata tisku sdělil, že zatím nedokáže odhadnout, kdy by se lidé mohli do Libštátu vrátit.

(foto Firmy.cz)

semily

♦ V Semilech plánují příští rok investice za 40 milionů korun, je to o 62 procent méně než v roce letošním. Největší akcí příští rok bude podle starostky Leny Mlejnkové rekonstrukce hlavního mostu přes Jizeru v Tyršově ulici. Opravu už potřebuje, stavba ale čekala na dokončení rekonstrukce mostu v Jatecké ulici, kudy povede objízdná trasa. Rekonstrukce mostu v Tyršově ulici je akcí Libereckého kraje, město se na ní ale podílí, stejně jako na opravě navazující ulice Na Mýtě. Město to dohromady vyjde na 9,5 milionu korun. (Genus)

semilsko

♦ **VYSOKÉ n/J** – Vlastivědné muzeum ve Vysokém uvádí výstavu 57 obrazů Oldřicha Vodsed'álka.

Oldřich Vodsed'álek (1910 ve Stanovém 41 – 1982) byl malíř a protikomunistický odbojář, souzený v procesu Lampa Václav a spol. Absolvoval městskou školu ve Vysokém a pak se vyučil knihařem. Vystudoval Grafickou školu v Praze. V malbě ho ovlivnil především Adolf

Vlastivědné muzeum pro Vysoké nad Jizerou a okolí Vás zve na

VÝSTAVU

zdejšího rodáka, malíře

Oldřicha Vodsed'álka

Výstava začne vernisáží
v neděli **18. prosince 2022** od 16 hodin.
Trvat bude minimálně do konce jara.

Kašpar, který jej za svých pobytů ve Vysokém brával s sebou na malbu v pléneru. Tady a tehdy se snad i stává především malířem Podkrkonoší a Pojizeří. Byl i výborným muzikantem. Ve Vysokém hrával na klarinet a saxofon s pů-

vodně studentskou jazzovou kapelou Dancing Melody Boys. Po odchodu z Akademie malby a grafiky v Lipsku, ze které byl roku 1943 pro národnostní důvody vyloučen, se zabýval ilustracemi knih (např. Antala Staška, po válce knihy Ladislava Šímy o vyhlazení Ležáků) a volnou malbou.

Koupil dům čp. 99 v Křešicích na Litoměřicku. Od roku 1945 byl členem ČSNS v Jindřichově Hradci, avšak stále žil v Krkonoších ve Staré Vsi. Po nástupu komunistů k moci poskytoval úkryt Josefu Zemanovi, agentu-převaděči a dlouholetému příteli. Také mu spolu s dalšími lidmi zprostředkoval kontakt s manželkou a obstarával spojení se zahraničním odbojem prostřednictvím mrtvé schránky. Skupina byla však odhalena

a Vodsed'álek byl 31. ledna 1952 zatčen. Byl přesunut do vazby v Liberci a ve dnech 8.–10. července 1952 souzen ve vykonstruovaném procesu Lampa Václav a spol. Byl odsouzen za velezradu a vyzvědačství k 25 letům těžkého žaláře.

Trest odpykával ve Valdcích a Leopoldově, kde stále maloval. Byl propuštěn na amnestii v roce 1960.

Následně pracoval v Okule v Desné. V 60. a 70. letech nakreslil mnoho obrazů krkonošských krajinek.

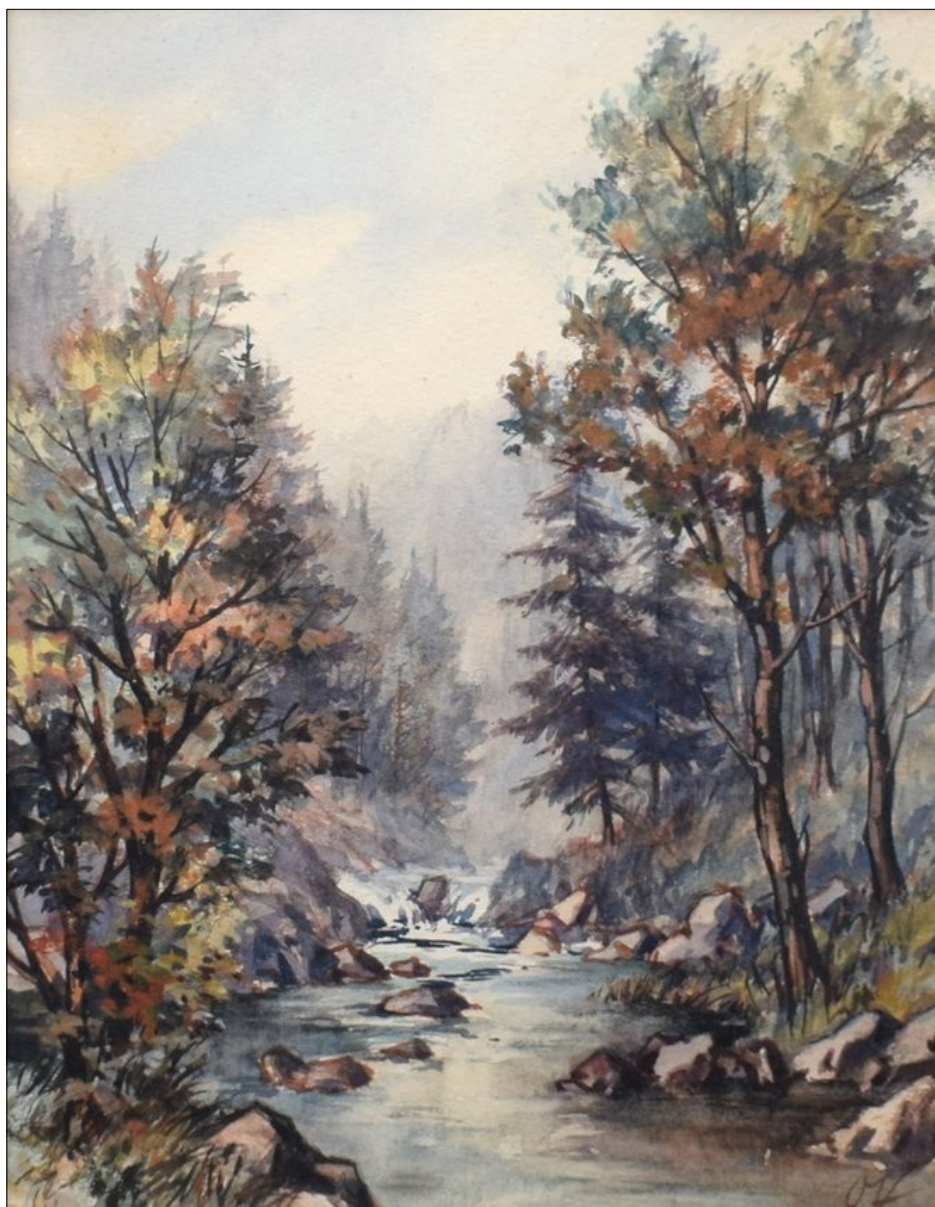
V roce 1970 se oženil a odstěhoval se do Prahy (Podolí, Na Lysině 15), stále se však vracel do Vysokého, kde měl ateliér. Uspořádal několik úspěšných výstav v Turnově, v Železném Brodě nebo ve Vysokém (zde je v muzejní obrazárně několik jeho obrazů).

Zemřel 11. června 1982.

Zdroje: Jiří Štěpánek:

Vlastivědné listy Pardubického kraje, 2007 + Wikipedie;

obrazový doprovod: Sdružení přátel Pardubického kraje, Aukce obrazů u Národní galerie, Obrazy

◆ VYSOKÉ n/J –

DS Krakonoš Vysoké nad Jizerou uvádí současnou komedii

Jaromír Břehový ZÁTIŠÍ S LOUŤNOU

**Jana
Vodseďálková**

**Robert
Nesvadba**

**Svatava
Hejralová**

**Dále hrají: Ivana Housová, Petra Kodejšková, Pavlína Šikolová
a Vladimír Vodseďálek**

Text sledují: Marcela Škodová, Jitka Seidlová / Výroba scény: Vladimír Brtek
Světla a zvuk: technici divadla Krakonoš / Kostýmy: Marie Brtková - Trunečková
Úprava, hudba a režie: Ivan Hanuš

Předprodej vstupenek v městské knihovně, tel. 604 413 873, www.ds-krakonos.cz

Divadlo Krakonoš	25.12.	19:30	vstupné 140,- Kč
	26.12.	16:00	vstupné 140,- Kč
	30.12.	19:30	vstupné 140,- Kč

vrchlabí

- ◆ **22. 12. 2022 • TREK POD K2 –
DRUHOU NEJVYŠŠÍ HORU SVĚTA**
Trek po Karakoram highway vedoucí pod K2, s výhledy na štíty Mašerbrumu a Nanga Parbatu, není jen o horách a ledovcích, ale také o lidech. O přírodních i kulturních rozdílech a zajímavostech povypráví cestovatelka Radka Tkáčiková. KCEV Krtek od 18 hodin

♦ JIČÍN – Nová tradice v Jičíně v kostele sv. Ignáce velmi úspěšně začala

Po dlouhém účinkování britských varhaníků a souborů v tomto kdysi hlavním kostele ve městě

nastala zejména po Brexitu změna. Soudobá a ryze česká. Především díky sehranému, vtipnému a harmonickému souboru Kůsovic koledníků – a taky trochu díky pořadateli, nadačnímu fondu Jičín – město pohádky.

V podvečer 8. prosince 2022 se nejstarší budova v Jičíně rychle zaplnila. Koledy zaujaly krásným vokálem a harmonií pestrých nástrojů a hlasů. Vyzvedávat někoho se nehodí...

Různorodost koled byla určitě silnou stránkou koncertu. Dostalo se i na nejstarší českou koledu *Narodil se Kristus Pán*, která je zpívána už od 15. století, možná ještě dříve. Podle tradice ji zpívali návštěvníci i vystupující společně.

Korálky jednotlivých koled byly navlékány ve slušném spádu a zajímavý byl i závěrečný a zcela nestandardní *Mrazík*, doprovobený originálním komentářem Petra Kůse, kantora a muzikanta tělem i duší. Adventně nastolená nálada byla úžasná, potlesk zasloužený. Budeme se těšit příští rok na pokračování této předvánoční tradice.

/ Jaroslav Veselý

♦ **JIČÍN – Postupně zhasne třetina veřejného osvětlení**

Proč nesvítí lampy? Nemusí jít o poruchu, nýbrž o záměr v rámci úspor. Město Jičín naplňuje své nové motto "S energiemi odpovědně". Zhasnutí lamp je jedním z řady úsporných opatření. Technické služby velmi pečlivě vybraly lampy pouličního osvětlení, které mohou být zhasnuty. Všechny zhasnuté stožáry budou opatřeny oranžovou nálepkou. Ta bude mimo jiné deklarovat, že osvětlení nesvítí nikoli z důvodu závady, nýbrž pro úsporu energií. V rámci úspor nebudou zhasnuta LED osvětlení. Nebude také nijak omezeno nasvícení lipové aleje. I když se snažíme nahrazovat stará svítidla moderními LED diodami, v Jičíně stále z 80 procent převládají nákladné sodíkové výbojky. V roce 2023 město Jičín investuje další částku do obnovy osvětlení a pokračovat bude i v dalších letech. (Jan Jireš)

♦ **HOŘICE –** Výstava Cesta je trnitá, kterou v Městském muzeu v Hořicích otevřeme 15. prosince, propojí tvorbu dvou významných současných umělkyň – malířky Anežky Hoškové a sochařky Anny Hulačové.

Anna Hulačová (1982) vystudovala AVU v ateliérech Jaroslava Róny a Jiřího Příhody. V roce 2016 vzbudila velkou pozornost výstavou v rámci finále Ceny Jindřicha Chalupického, kde také získala diváckou cenu. Své sochy tvoří většinou z betonu, někdy ale také z tradičnějších materiálů jako je keramika nebo

dřevo. Reaguje v nich na formy evropských i mimoevropských dějin umění, socialistického modernismu, surrealismu i folkloru. Zásadní jsou pro ni ale i formy mimolidské, přírodní, mezi nimiž mají prominentní postavení včely a výsledky jejich práce.

Kreslířka, malířka a hudebnice Anežka Hošková (1984) absolvovala brněnskou FaVU u Václava Stratila. Je výraznou českou představitelkou mezinárodních trendů nového romantismu nebo mystické malby. V poslední době pracuje nejčastěji technikou akvarelu, jehož specifické vlastnosti využívá k navození mysteriózní atmosféry, podpořené motivy kostelních a zámeckých věží, podivných zvířat a fragmentů lidského těla. Ve své tvorbě se ale neomezuje na

malbu a kresbu, věnuje se také hudbě či organizaci kulturních akcí, často vytváří i instalace a v Hořicích představí i své vitráže.

„Většina děl vznikla přímo pro výstavu a je výsledkem spolupráce obou autorek, které spojuje téma vztahu k přírodě. Anežka Hošková pracuje s jakýmsi epickým smutkem z nenávratnosti změn způsobených lidskou činností. Selhání snad až milostného vztahu u ní získává legendární, symbolický nádech, který podtrhuje i volba techniky vitráže.“ Tak popisuje svůj záměr ředitel Sbírký moderního a současného umění Národní galerie v Praze a zároveň kurátor výstavy Michal Novotný a dodává: „Reliéfy a sochy Anny Hulačové spojují téma úrodnosti přírody pro člověka a zároveň její nepodmanitelnosti. Klasy obilí se potkávají s trním náletových dřevin. Formálně směs secesního ornamentu, sci-fi a v některých detailech až sorelové oslavnosti spojuje minulost s budoucností v motivu mutující regenerace.“

♦ **NOVÁ PAKA** – V příštím roce uplyne 190 let od doby, kdy se Karel Hynek Mácha významně zapsal do naší literatury slavnou Krkonošskou poutí, která měla hlavní vliv na jeho tvorbu. S mými přáteli jsme takřka před čtyřiceti roky celou cestu rekonstruovali.

Bylo to včas, dnes by to moje nohy nedokázaly. Proto zde předkládám moje vyznání, které by bez usilovné badatelské práce kamarádů Miroslava Koloce a Jindřicha Mařana nebylo možné.

Když jsem se v roce 1970 přestěhoval do Nové Paky a přešel jako ředitel z Podbezděžského muzea v Bělé pod Bezdězem do Podkrkonošského muzea v Nové Pace, tak jsem především věděl, že Nová Paka byla za předmnichovské republiky, okupace i po II. světové válce městem K. H. Máchovi zaslíbeným. O tom jsem si povídal někdy v roce 1968 nebo 1969 ještě v Muzeu v Bělé pod Bezdězem (tam byla část knihovny Jana Krouského z Katusic, v jehož majetku byl rukopis Máje K. H. Máchy) s archivářkou Marií Vojtíškovou z České Lípy (nyní právě listuji v její knize *Bezděz v krásné literatuře*, která vyšla v roce 1997).

Od mého nástupu v Bělé pod Bezdězem jsem měl v psacím stole krabičku od šlí, ve které byla klíční kost s třískami a cedulkou, že se jedná o klíční kost K. H. Máchy a o třísky z jeho rakve z Litoměřic. Z vyprávění MUDr. Egra jsem se dozvěděl, že nějaký voják z Bělé byl v roce 1938 jako stráž u odkrytí hrobu K. H. M. v Litoměřicích před převozem jeho ostatků na Vyšehrad. Nu, asi chtěl něco po Máchovi přivést do Bělé. Máchova klíční kost to nakonec podle MUDr. Vlčka nebyla, třísky snad ano, ale to by bylo dlouhé povídání... Podle vyprávění doktora Egra byl asi tehdy na zámku v Bělé, kde bylo muzeum, naposledy vystaven rukopis Máje a pak se na dlouhou dobu, asi do roku 1965, o něm nevědělo.

V Nové Pace jsem se před padesáti lety opravdu setkal s řadou lidí, kteří zdejší slavné „Máchovské období“ pamatovali. Rozhodující vliv zde měl literární historik profesor František Krčma (1885 – 1950), který do města často zajížděl za svými přáteli, manžely Šalounovými (L. Šalounová byla významnou Máchovskou sběratelkou).

Především v časopisu *Beseda* profesor Krčma uveřejnil řadu důležitých článků o Máchovi. Našel například, že Máchův spolužák a přítel-rozervanec byl Jan Beneš z Radimi, psal o smírčím kříži v Příbyslavi u hospody, o studánce, která vyvěrá z dubu v Čisté, jak Mácha zaznamenával ve svém Zápiscíku, ale i o dalších věcech. (Jsem rád, že se nám podařilo třeba pochopit Máchovu poznámku „Na Kozlov“ a mnohé další.) František Krčma inicioval odhalení pamětní desky K. H. Máchovi, „jenž z vrcholků Kumburku a Bradlce se obdivoval milostné spanilosti a vážné velebnosti“ (Kumburk, 27. 7. 1941 – přímý přenos Čs. rozhlasu).

Desku zničili neznámí vandalové. Těší mě, že se mi s přáteli podařilo prosadit zhotovení nové desky (podle návrhu Václava Bukače realizoval Ondřej Nosek, desku odhalil Jaromír Zemina v roce 1990). Odhalení původní desky ve čtyřicátých letech minulého století spojili členové KČT s turistickou cestou z Kumburku do Nové Paky a nazvali ji „stezkou Máchovou“. Máchovsky zdravé opojení šlo tak daleko, že Poštmištrův kopec nad Novou Pakou (tak se jmenuje od roku 1773, kdy druhý poštmištr Fr. Šádek nechal pod kopcem postavit kříž) je i na mapách někdy mylně uváděn jako Máchův kopec. František Krčma chtěl prostě Máchu do Nové Paky nějak dostat, i když Mácha Novou Paku asi nenavštívil a šel z Kumburku přes Kumburský Újezd na Studénku (odtud z pole nedaleko hospody pochází i Máchova kresba Kumburku (*Mrázův katalog kreseb – Kumburk a Bradlec od jihu, asi 24. srpna 1833. Máchovy poznámky tužkou v kresbě: „červ., „dál“, „bor“, „bor v dál“*), přes Heřmanice, Příbyslav, Pecku a dál (s řadou nových objevů i otazníků).

V souvislosti s Františkem Krčmou nesmím zapomenout ani na další obdivovatele K. H. Máchy. Patřil mezi ně například manžel básničky Magdy Vainové – Bílé František Vaina (1840 – 1932), soudní znalec a menšinový mecenáš, který žil dlouhá léta v Nové Pace. Málokdo ví, že to byl právě on, kdo v roce 1910 pojmenoval pískovcový útvar poblíž Starých Splavů, kde měl letní byt, Jarmilinou skálou. Na této skále byl také pomník K. H. M. od Leonarda Rottera. Pomník byl v roce 1938 svržen fašisty do jezera, ale ještě před zábohem ho bělští odvezli a umístili na Horce nad městem, tam stojí dodnes. Dr. Vaina také upozornil, že v rodišti jeho otce v Březovicích u Bezdězu se zrodila pověst o loupežníku Václavu Kumrovi – možná předloha k loupežníkovi z Máje. Máchových obdivovatelů bylo v našem městě mnoho, mezi nejvýznamnější patřil Karel Štika. Rád vzpomínám na sochaře Ladislava Zívra, jeho nádherná plastika K. H. Máchy je instalována v našem muzeu. Akademický sochař Vladimír Janoušek v roce 1960 vytesal pomník K. H. M. pro Doksy. Dlouhé hodiny jsme prožili v hovorech o Máchovi s panem profesorem Cyrilem Boudou. Máchu nesmírně miloval a bylo mu velice líto, že s námi nemohl Máchovu „Krkonoskou pout“ v roce 1983 absolvovat. Když jsem se ho ptal, kdo asi vytvořil nejlepší portrét Máchy, tak řekl s humorem sobě vlastním: „Asi Max Švabinský, ten udělal přesně toho, koho ani v životě neviděl.“

Mezi významné uctívatele a znalce Karla Hynka Máchy ovšem patří můj přítel a báječný člověk Jaromír Zemina. Právě s ním, a také s mým celoživotním kamarádem, spolužákem a souputníkem Miroslavem Kolocem, díky jehož iniciativě jsme 20. – 22. srpna 2004 zažili něco úžasného, co zažil Mácha na Bezdězu asi v roce 1833. V astronomii totiž existuje tzv. Metonův měsíční cyklus. Podle něj každých devatenáct let putuje Měsíc po obloze v tomtéž datu, čase a po téže dráze. Při pohledu k západu Venuše (Večernice neboli Jitřenka) zapadá odpoledne, Mars po západu slunce, Jupiter se pak krátce může objevit. Minout by nás neměl západ Slunce a putování Měsíce.

Popis našeho večerního i ranního pobytu na Bezdězu popsal ve své knize „Ustavičné senzace poutníka K. H. M.“ právě Mácholog Miroslav Koloc. Není obtížné si spočítat, že příští rok můžete tento úkaz na Bezdězu zažít stejně jako Mácha v roce 1833, tedy po 190 letech. Jak jsem již dříve zmínil, s přáteli Miroslavem Kolocem a Jindřichem Mařanem jsme pěšky rekonstruovali „Krkonoskou pout“ v roce 1983. O dvacet let později s námi natočila jakousi krátkou rekonstrukci pouti ČT 2. V roce 1997 jsme pak rekonstruovali Italskou cestu K. H. M., ale již s Jindřichem Mařanem v autě jako doprovod cyklistům Miroslavu Kolocovi a Štefanu Csingerovi. Teprve v roce 2010 se mi do rukou dostala kniha Zdeňka Susy „Krkonoská pout“. Po roce 2000 prošel Zdeněk Susa s různými přestávkami Máchovu Krkonoskou pout'. To by nebylo nic tak zvláštního, ale Zdeněk Susa je mým vzdáleným strýčkem – jeho dědeček a moje prababička byli sourozenci.

Tolik jen několik poznámek. O Máchovi se člověk nejvíce dozví a pochopí jeho text, když se stane poutníkem a putuje vyzbrojen literárními a vlastivědnými detaily. Nikdy na žádnou z cest nezapomenu.

♦ **HARRACHOV** – Obavy z budoucnosti mají obyvatelé 14 bytů ve dvou domech v krkonošském Harrachově, které patří státu. Odmítají přistoupit na několikanásobné zvýšení nájmu, jež po nich požaduje ministerstvo financí (MF). V úterý to řekli nájemníci novinářům. Postup státu se nelíbí ani městu, v domech žijí lidé s nízkými příjmy – senioři, invalidní důchodci a samoživitelky.

Dva bytové domy v místní části nazývané Klondajk byly postavené téměř před 30 lety. Obyvatelé nájmné původně platili městu. Stát oba domy získal na základě rozhodnutí soudu v několikaletém sporu s městem, který souvisel s vypořádáním závazků po privatizaci Crystalexu z 90. let minulého století.

Dagmar Tothová, která v domě na Klondajku bydlí od jeho postavení, v úterý novinářům řekla, že úředníci MF jejich původní nájemní smlouvy nejprve uznali. Změna nastala letos v létě. „Platili jsme nájem pořád stejný. A v červnu najednou přišli, zvýšili nám nájem o 500 procent s tím, že to chtějí ještě zpětně od té doby, co získali ty baráky,“ řekla Tothová, která je v invalidním důchodu. Pro ni a jejího manžela – seniora tak hrozí, že jim měsíční nájmné stoupne z bezmála 3000 téměř na 15 500 Kč a k tomu budou muset ještě doplatit 150 tisíc korun. Tothová to odmítá a dál platí stejně jako ostatní nájemníci původní nájem. Tothová se obává, že je chce stát donutit, aby se z bytu vystěhovali. Vychází i z toho, že jim nabízejí prodloužení nájemní smlouvy jen do konce června 2025. Vystěhovat se ale nechce. „Jsme tady doma, chceme tady zůstat,“ dodala.

Obavy má i seniorka Marie Nováková, která na násobné zvýšení nájmu nemá příjmy. Už teď stěží vyjde, bez pomoci svých dětí by to nezvládla. „Akorát mi důchod stačí zaplatit všechny poplatky a zbude mi pár stovek,“ řekla. Měsíčně platí za nájem bytu skoro 7000 korun, nově by měla platit zhruba 21 tisíc. „Čekali jsme, že stát nám pomůže a pochopí nás. Nevím, co budeme dělat,“ dodala.

Starosta města Tomáš Vašíček považuje požadavek MF na násobné zvýšení nájmu za nehorázný. „Je to nesmysl,“ řekl novinářům. Nájemné v takové výši by podle něj odpovídalo komerčnímu ubytování v apartmánech nebo novostavbách. Pro nájemníky zajistilo město právníka, aby je při jednání s MF zastupoval.

Podle starosty i nájemníků jsou oba domy ve špatném technickém stavu, opravu potřebuje střecha, okna, balkony i další jeho části. Stát nabídl nájemníkům oba domy i k odkupu, cenu ale považují za přemrštěnou. Dohromady by museli zaplatit přes 100 milionů korun. „Zprůměrovali si jeden byt na osm milionů,“ dodala Tothová.

O získání domů do svého vlastnictví dříve s ministerstvem jednalo i město, jemuž patří pozemky pod domy. Shodu ale nenašly. Město bylo ochotné zaplatit státu požadovaných 18,8 milionu, odmítalo ale zaplatit úroky z prodlení, které souvisely s vypořádáním závazků po privatizaci. S nimi by muselo zaplatit asi 30 milionů. *K tématu ještě zpráva v rubrice Pozdní sběr.*

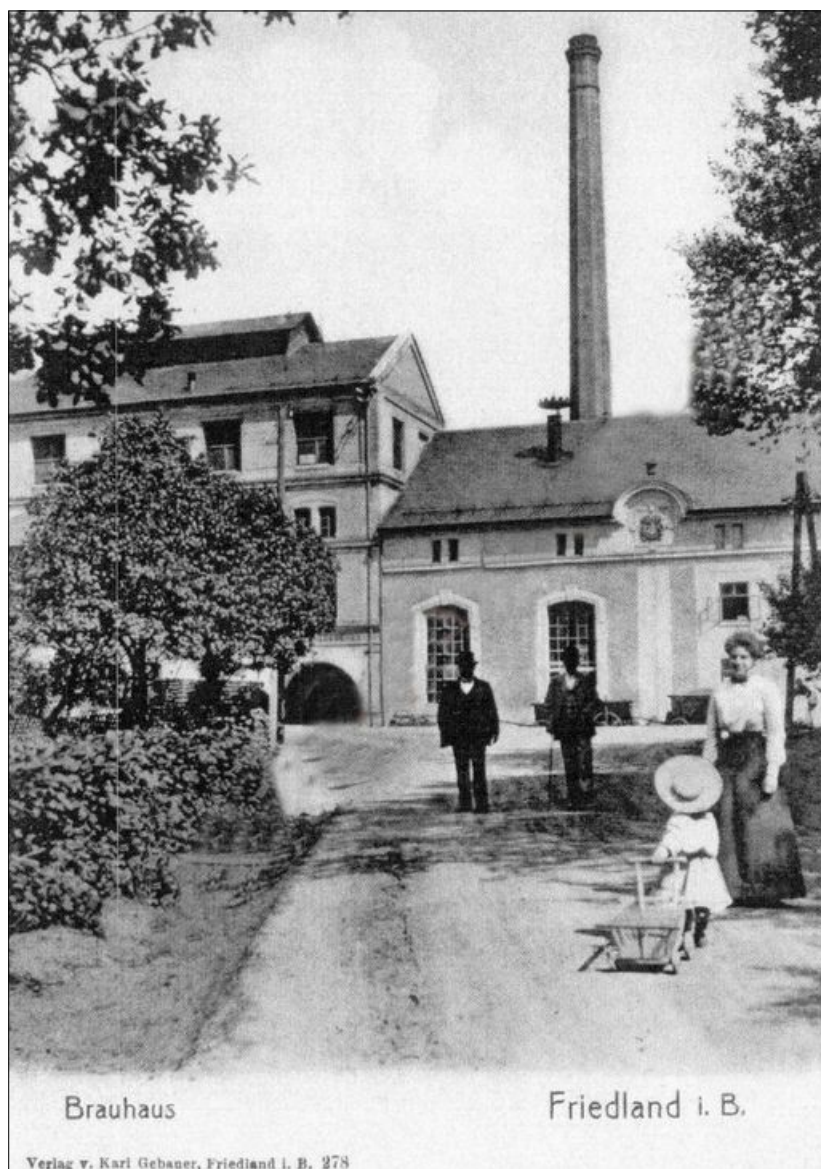
(Simona Knotková, Náš REGION – ČTK)

Turnovské kasárny krátce po svém vystavění.

Z Muzejního čtvrtletníku

**Frýdlant v Č. -
pivovar
Z facebooku
Jiřího Peterky**

Sobotka. Révész, Praha – Vršovice. Odesláno 1918

Desná, foto R. Zeman, Orbis Praha, odesláno 1970

♦ **Kralův kámen**

Sedmého října roku 1900 byl v deset hodin dopoledne v jabloneckém městském parku odhalen pamětní kámen JUDr. Karla Krale.

Na prostém neopracovaném žulovém bloku malebného tvaru byla umístěna reliéfní plaketa vytvořená zdejším akademickým sochařem a odborným učitelem Karlem Puglem.

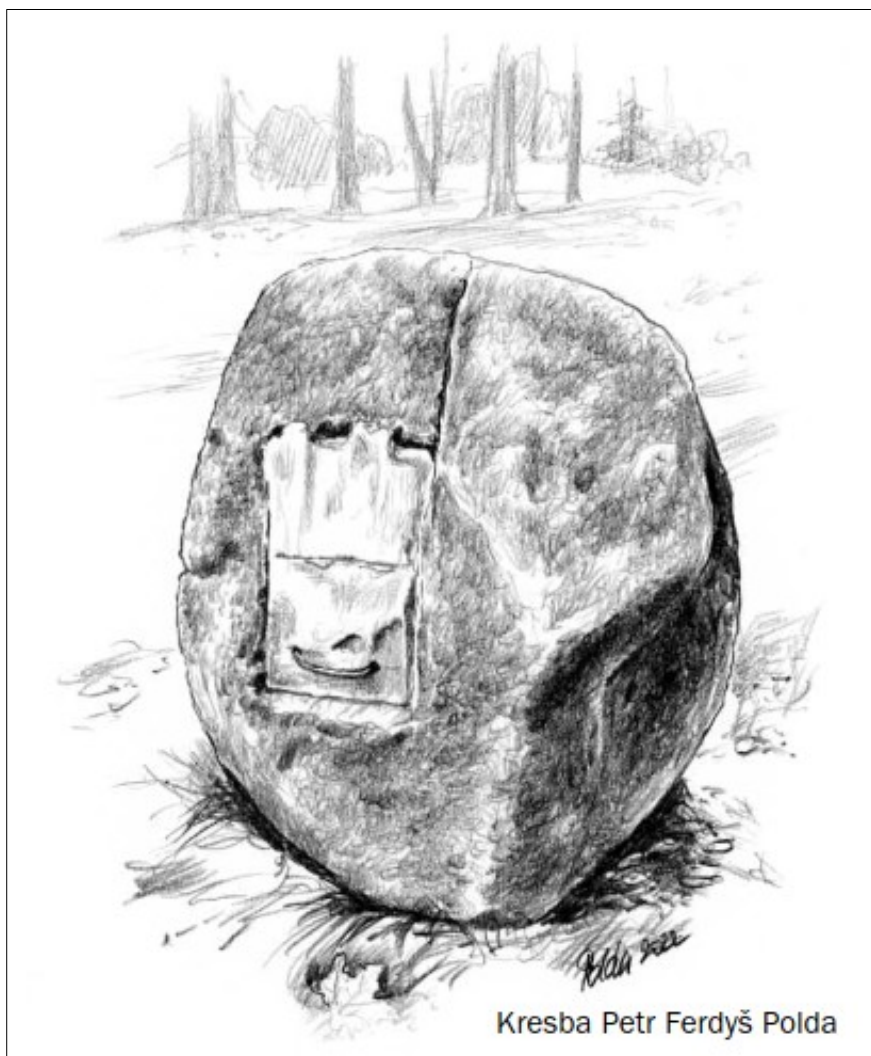
Kámen na stejném místě kupodivu stojí dodnes, byť o pamětní desku – a tudíž i o svoji paměť – přišel už po druhé světové válce.

Pamětní kámen byl před 122 lety odhalen jako *Dr. Karl Kral-Gedenkstein* čili Pamětní kámen Dr. Karla Krale, Jablonečtí mu prý říkali spíše zkráceně Kralstein nebo Kralův kámen.

Slavnostního aktu se tehdy zúčastnil starosta města, představitel místodržitelství, okresu a početní zástupci dalších institucí, kteří se předtím zaplnili sál blízké tělocvičny. Co přimělo takové davy lidí, aby v dnešním Tyršově parku uctili dnes již jen málo známou jabloneckou osobnost?

JUDr. Karl Kral byl totiž u téměř všeho důležitého, co se na konci 19. století v Jablonci nad Nisou „šustlo“. A že toho nebylo málo: Kral byl členem zastupitelstva i městské rady, byl u založení plynárny nebo zřízení vodovodu; stal se členem okresního zastupitelstva i okresního výboru, působil zároveň jako zástupce ředitele Gablonzer Sparkasse (Jablonecké spořitelny); aktivní byl

i v místním základním i odborném školství a byl také členem nej-různějších spolků a sdružení; činný byl zejména v předsednictvu spolku pro stavbu městského divadla a lásku k přírodě zúročil ve funkci předsedy Osazovacího a okrašlovacího spolku. A byl to právě on osobně, kdo společně s architektem Eckem vymysleli a prosadili ideu vzniku městského parku u Nisy, současných Tyršových sadů. JUDr. Karl Kral byl zajímavou postavou vrcholného období rozkvětu Jablonce.

Kresba Petr Ferdyš Polda

Jeho aktivity byly možná takto rozsáhlé proto, že si vzal za ženu Linu, dceru bohatého jabloneckého továrníka Adolfa Pfeiffera, s níž bydlel ve výstavní vile č. 16 v dnešní ulici Generála Mrázka. A přitom byl Karl Kral podle všeho českého původu, narodil se roku 1839 v Jindřichově Hradci. Německy ovšem hovořil výborně, v němčině vystudoval na Karlo-Ferdinandově univerzitě v Praze právo a získal zde i doktorský titul. V roce 1865 se přestěhoval do Jablonce nad Nisou, kde se stal advokátním koncipientem a později i samostatným advokátem.

Velmi záhy byl činný i ve zdejším společenském i politickém životě, současníci tvrdili, že ačkoliv byl politicky vymezen jako podporovatel myšlenek německých pokrokářů, snadno respektoval i názory svých politických oponentů.

Jeho srdce ovšem takový nápor nevydrželo a službu mu vypovědělo v neděli 2. července 1899 o čtvrté hodině ranní, nedlouho po oslavách jeho 60. narozenin. Byla to smrt zcela nečekaná, advokát Kral se ještě večer předtím těšil pevnému zdraví a čile se účastnil diskuse v kruhu známých. Jeho pohřeb, který se konal následující středu, byl jedním z největších, které město vůbec zažilo. A rok na to mu v „jeho“ parku byl věnován památník s příznačným nápisem „*Gewidmet von seinen Freunden*“ (Věnováno jeho přáteli).

Památník s Kralovou podobiznou vyvedenou v secesním rámečku v původní podobě vydržel skoro půlstoletí. Po válce z něj byla deska stržena a kámen sám byl převrácen tak, že nezalým nebylo vůbec zřejmé, že jde o nějaký zborcený památník. Nezapomenutelný JUDr. Karl Kral i jeho zásluhy a pomník, to vše bylo rychle zapomenuto. Diskutovali jsme pak opakovaně okolo roku 2015 s Lukášem Pletichou a Ivou Řimnáčovou, jak je asi pravděpodobné, že byl kámen převrácen i s deskou, která tak celá desetiletí leží pohřbena v hlíně. Až 4. prosince 2018 v jednu hodinu odpoledne byl jasno – když byl Kralův kámen bagřikem navrácen do původní polohy, objevilo se na něm jen prázdné místo po původním, uměleckém reliéfu od sochaře Pugla. V Jablonci šlo o drobný a pro veřejnost téměř bezvýznamný počin, ale Karel Vogt o něm napsal do Německa, kde se zmínka o otočení jabloneckého Kralsteinu objevila i v tisku. A od té doby čeká pěkně tvarovaný žulový balvan na návrat desky oslavující zásluhy JUDr. Karla Krala. Muže, bez něhož by současný Jablonec patrně neměl leccos, ale především by mu chyběl překrásný Tyršův pak, v němž dodnes Kralův kámen stojí.

/ Marek Řeháček, *Jablonecký měsíčník*

♦ Nyní pozvánka do Galerie N (Jehlářská 14).

Znovu spolu

7. 12. 2022 – 13. 1. 2023

Srdečně Vás zveme na výstavu děl sklářského výtvarníka a pedagoga Martina Hlubučka a výběr z tvorby jeho bývalých žáků

Vernisáž: 6. 12. 2022 v 17.00
Úvodní slovo: Mgr. Oldřich Palata

Otevřeno: po-pá, 13-17 hodin

Brezar | Ehrenbergerová (roz. Hesounová) | Herbová | Hlubuček
Horáčková (roz. Pavlíková) | Journý-Vojta | Krsková | Kynčlová
Lhotská | Štencí | Vlčková (roz. Cvrčková)

GALERIE N KATEDRA DESIGNU FT TUL JABLONEC NAD NISOU

♦ Osmdesátí let by se 13. prosince dožil významný jablonecký sochař **Vratislav Karel Novák**. Zvláště v Jablonci je známý svými plastikami – *Rybářský prut* na břehu přehrady Mšeno, červená *Vrtule* ve Mšeně nebo *Krychle* v areálu ZŠ Liberecká.

Široká veřejnost jej zná jako autora kinetické plastiky *Stroj času – Metronom* na hraně pražské Letenské pláně. Jablonec si toto výročí připomene výstavou v přízemí radnice, kterou zahájila vernisáž 13. prosince.

Do Jablonce Vratislav Karel Novák přišel z Prahy studovat na umělecko-průmyslovou školu a poté pokračoval na Vysoké škole umělecko-průmyslové v Praze. Od roku 1968 se začal věnovat vlastní tvorbě ve svém ateliéru v barokní faře v Rýnovicích, poté si se spolužákem ak. soch. Janem Lukášem pronajal starou kovárnu ve Mšeně, kde společně tvořili. V roce 1977 vznikla plastika z leštěné mosazi *Ruce* a reliéf *Hudba* pro Městskou knihovnu v Jablonci, vytvořil dřevěnou plastiku *Koule* pro Restauraci mladých na Rýnovické ulici, navrhl parková svítidla jabloneckého sídliště U Nisy III. a v roce 1982 byla osazena mobilní plastika *Vrtule* pro nové sídliště ve Mšeně. Roku 1984 V. K. Novák vytvořil *Krychli* pro areál jablonecké ZŠ Liberecká a pět let poté byl na břehu přehrady instalován *Rybářský prut*. Pro jablonecké veřejné budovy vznikla v roce 1986 nerezová plastika *Vlny* do bazénu a 1994 otáčivé zlaté *Tyče* v přepážkové hale České spořitelny.

Výstavu s názvem *A stále se točí... k 80. výročí narození sochaře Vratislava Karla Nováka* pořádá statutární město Jablonec nad Nisou a Spolek přátel díla VKN v přízemí jablonecké radnice do 27. 1. 2023, přístupná bude v otevíracích hodinách magistrátu.

(Zdroj: K. N. Nováková, Jablonecký měsíčník)

U příležitosti 80. výročí narození sochaře
Vratislava Karla Nováka

pořádá statutární město Jablonec nad Nisou
a Spolek přátel díla VKN
v přízemí jablonecké radnice

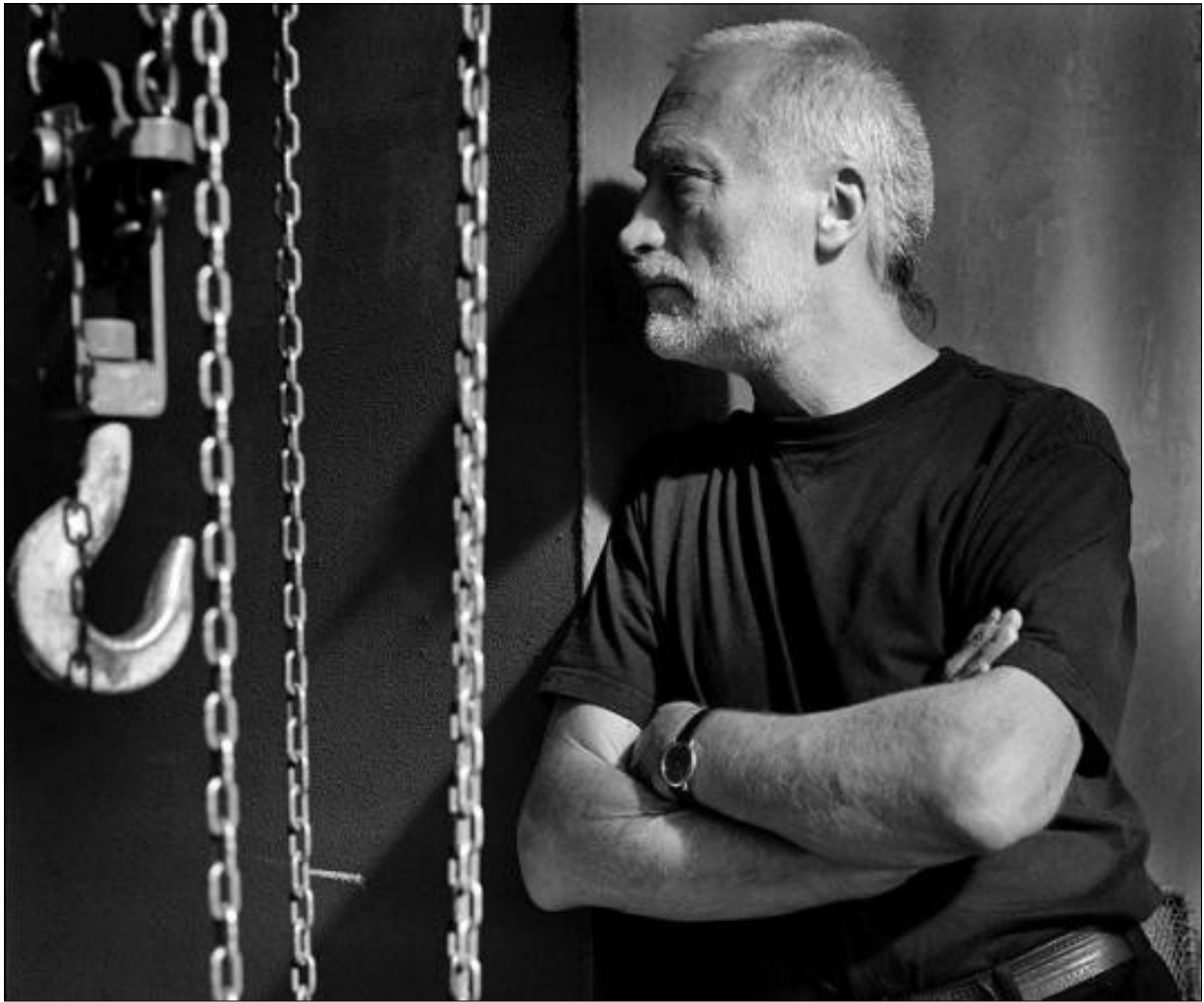
výstavu sochařských prací
ve veřejném prostoru
Jablonce nad Nisou

Přijměte srdečné pozvání
na vernisáž, která proběhne
v úterý 13. 12. 2022 v 17:00 hod.

Výstava potrvá do 27. 1. 2023

V K N

JABLONEC
NAD
NISOU

Krychle; foto Jiří Jiroutek

♦ **Expozice veřejné dopravy Technického muzea Liberec byla rozšířena o fotografickou výstavu o historii tramvajové tratě Jablonec – Liberec**

Pravidelný provoz mezi Libercem a Jabloncem byl zahájen 1. ledna 1955 a naposledy tramvaje projely v celé trase 18. července loňského roku. V současné době úsek z Vratislavic prochází rozsáhlou rekonstrukcí a obnovení provozu, již na rozchodu 1 435 mm, se očekává v červnu příštího roku.

Výstavu v Technickém muzeu Liberec připravil spolek Boveraclub za využití svého bohatého archivu, ale také i díky finanční podpoře Libereckého kraje. Panely s fotografiemi doplňuje projekce na dvou obrazovkách, na jedné je možné zhlédnout provoz těsně před rekonstrukcí a na druhé pak návštěvníci mohou zavzpomínat na stav tratě a vozidel na počátku 90. let.

Ještě letos plánuje Boveraclub výstavu rozšířit o další unikát, a to o renovovaný historický autobus Praga RND z roku 1947. Ten prochází celkovou opravou díky programu spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko za přispění města Liberec.

Děti i dospělí jsou potěšeni návratem rotopedu k tramvajím. Tento exponát je spojen s roztomilým modelem tramvaje, který se díky šlapání na rotopedu uvádí v chod a projíždí svoji trasu. Navštivte tedy Technické muzeum, kde lze zavzpomínat na potácivou úzkokolejku a šlápnutím do pedálů pohnout tramvají.

/ Tomáš Krebs, Boveraclub, Zpravodaj Liberec

Unikátní Praga RND prochází kompletní omlazovací kúrou ve Zlíně; snímek ze září ukazuje stav prací před lakováním a závěrečnou kompletací

♦ Franz Liebieg, talentovaný liberecký závodník, na kterého se zapomělo

Torza alb a dalších osobních pozůstalostí, k nimž lze jen stěží najít podrobnější informace, se často nacházejí v depozitářích muzeí a archivů. Patří k nim i album automobilového a motocyklového závodníka Franze Liebiega, uložené v Severočeském muzeu v Liberci.

„Rod Liebiegů po sobě zanechal v Liberci i na území Libereckého kraje mnoho stop. Od působení v textilním průmyslu přes mecenášství v kultuře, stavbu významných městských staveb a Liebiegova městečka až po nadšení pro automobily a závody automobilů. Je skvělé, že máme v muzeu dochovanou sbírku fotografií na toto téma,“ uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

Album se věnuje Liebiegovým sportovním výkonům v rozmezí let 1927 až 1937. Zachovalo se v torzu, skládá se z 19 samostatně zabalených kartonů, které mají po obvodu zlacení a jsou na nich přilepeny snímky vztažené především k závodní tematice. Celkem je to 207 fotografií různé kvality i rozměrů, lze mezi nimi najít výstřižky z dobového tisku. Některé snímky jsou opatřeny jednoduchou popiskou psanou ručně. Menší část snímků pochází od známých fotografů, například z libereckých ateliérů Carla G. Springera nebo Richarda Krügera.

O samotném Franzu Liebiegovi toho příliš není známo; údajně patřil do druhé rodové větve okruhu rodiny textilních továrníků Liebiegů. Narodil se okolo roku 1895 a byl jedním z nejlepších regionálních závodníků druhé poloviny 20. let a 30. let minulého století.

Účastnil se soutěží do vrchu zejména na Záskaří, na Ještěd, v Lückendorfu a také motocyklových závodů na okruhu v Pavlovicích u Liberce. Franz Liebieg absolvoval automobilová klání coby amatér, a to se značkou Amilcar Grand Sport, případně Amilcar Grand Prix, pro závody motocyklů využíval stroje značky Triumph ve třídě 350 ccm.

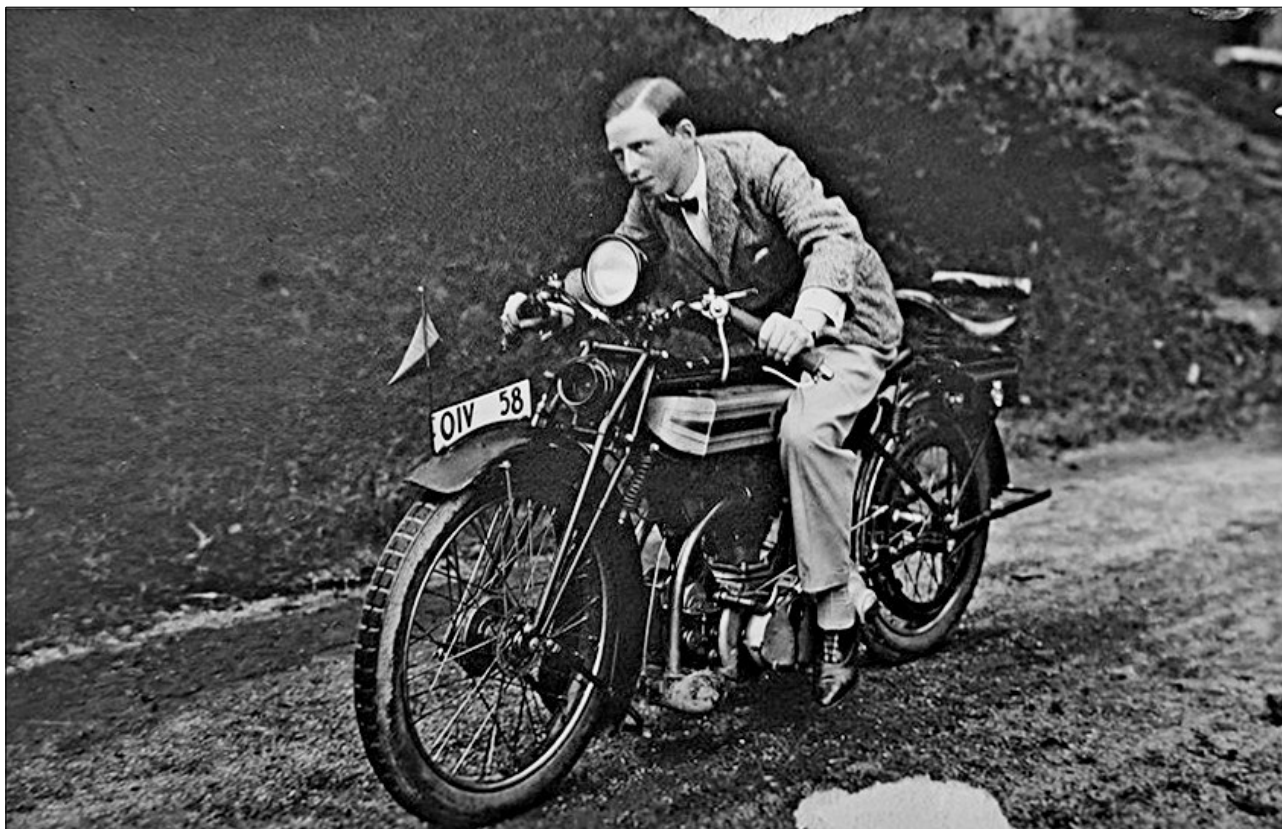
K nejzajímavějším závodům mimo severočeský okres, jichž se účastnil, patřil Ecce Homo ve Šternberku. Liebieg obsadil roku 1927 7. místo na motocyklu a účastnil se závodu také v roce 1929 nebo 1930 s Amilcarem, ve výsledcích ale nebyl uveden.

Jel též Československou Tourist Trophy na Pradědském okruhu, kde v roce 1928 zvítězil ve své kategorii, opět s vozem Amilcar.

Rekreačně se Franz Liebieg věnoval tenisu na hřištích v Liberci a Hamru na

Jezeře a lyžování, jezdil například do Rakouska. Díky sportu a motorům se seznámil s Ernstem Mahlou, továrníkem ze Smržovky, který jezdil s vozem Mercedes, společně se účastnili několika závodů. Kromě sportu Liebieg rád navštěvoval společenské události, plesy a zábavy, znal se též s lidmi okolo uměleckého spolku Metznerbund.

„V příštích letech bychom rádi snímky nechali odborně sejmout z papírových kartonů, restaurovat a digitalizovat, aby se mohlo toto téma badatelsky i veřejnosti více otevřít, od čehož si slibujeme možnost rozšíření povědomí o zmíněném závodníkovi a přísunu nových, doplňujících informací k této osobnosti předválečného automobilismu na Liberecku,“ dodala Anna Dařbujanová, kurátorka sbírky historických fotografií ze Severočeského muzea.
(Jan Mikulička)

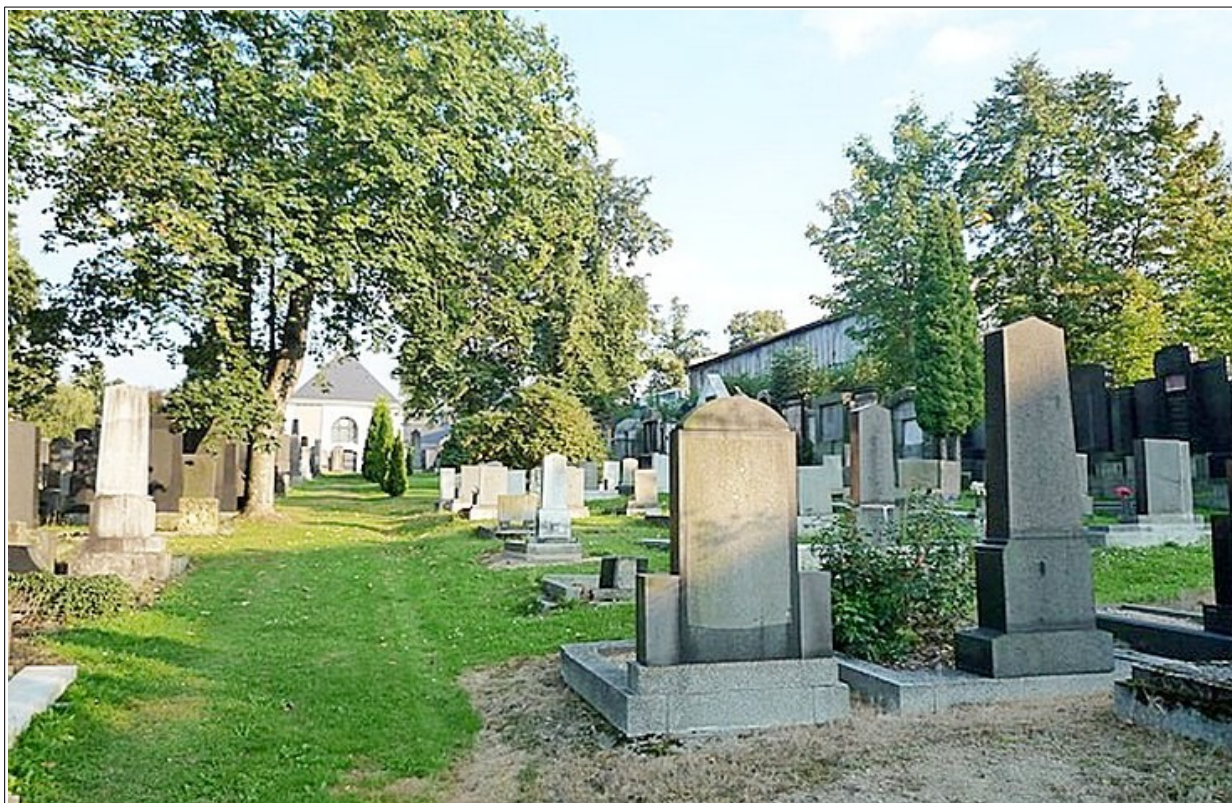
♦ Liberečtí radní souhlasili s poskytnutím dotace ve výši 200 000 Kč pro Židovskou obec Liberec na podporu opravy dvou rodinných hrobek a několika náhrobků na židovském hřbitově na Ruprechtické ulici. Opravu finančně podporuje také Liberecký kraj, část nákladů rovněž uhradí sama Židovská obec Liberec.

Mělo by jít o rodinné hrobky Soyka a Berk a náhrobky, které dosud renovací neprošly,“ popisuje náměstek primátora pro kulturu, školství a cestovní ruch Ivan Langr.

Židovský hřbitov v lokalitě v Liberci existuje od roku 1864, secesní obřadní síň je jeho součástí od roku 1900. Po roce 1939 byl hřbitov neudržovaný, za komunistického režimu sloužila obřadní síň jako sklad kávy. „Židovská obec s postupnou rekonstrukcí započala v roce 1992, v roce 2008 (symbolicky 9. listopadu)

pak byl na místě obřadní síně otevřen památník šoa, tedy místo k uctění obětí holocaustu z řad libereckých občanů – nacisté vyhladili prakticky celou libereckou židovskou komunitu čítající asi 1700 lidí,“ uvedl náměstek Ivan Langr.

Židovská obec o spolufinancování projektu v celkové výši zhruba půl milionu korun požádala také Liberecký kraj, její žádosti bylo vyhověno příslibem v objemu 250 tisíc korun.

„Židovský hřbitov je společně s památníkem šoa nutné chápat jako živoucí dějiny města. Je zapsanou kulturní památkou ČR. Kromě odpočívajících členů židovské obce jsou na hřbitově i čestné hroby vojáků padlých v 1. světové válce, včetně vzpomínkového pomníku, dále asi 80 hrobů válečných uprchlíků, a dětské hroby. A rovněž hroby 11 žen z koncentračního tábora Bílý Kostel, jejichž ostatky byly v roce 1945 exhumovány a následně pietně uloženy,“ dodává náměstek Ivan Langr.

(LB/Jana Kodymová, Genus; foto Lopik111 / Wikipedie)

♦ Ať žije láska! Liberecké divadlo F. X. Šaldy připravilo publiku Čardášovou princeznu

Operní soubor Divadla F. X. Šaldy v Liberci uvede v premiérách 16. a 18. prosince jedno z neznámějších děl světové operetní tvorby, Čardášovou princeznu Emmericha Kálmána.

Maďarský hudební skladatel Emmerich Kálmán patřil společně s Franzem Lehárem k předním skladatelům stříbrného věku vídeňské operety v první čtvrtině 20. století. Kálmánova díla si získala oblibu především díky osobitému

skladatelskému stylu, ve kterém využívá rytmy a temperament maďarského čardáše a vhodně je propojuje s vídeňským valčíkem.

V neposlední řadě k oblibě Kálmánových děl přispívá také jejich forma.

Opereta jakožto hudebně-dramatický divadelní útvar má zábavný ráz a střídá zpěv s mluveným slovem. Je tak přímým předchůdcem dnešního muzikálu.

Kálmán začal operetu komponovat v roce 1914 během svého pobytu v Mariánských Lázních a původně nesla název *At' žije láska!* Příběh se odehrává na počátku 20. století. Zpěvačka a tanečnice Sylva Varescu, hvězda budapešťského kabaretu, okouzlí mladého vídeňského knížete Edwina, který se do ní okamžitě zamiluje. Sylva má ale odjet na turné do USA. Aby tomu kníže zabránil, nabízí Sylvě manželství. Současně s tím ale od jeho rodičů přichází oficiální oznámení Edwinových zasnub se sestřenicí Anastázií. Od tohoto momentu následuje série nedorozumění a komických momentů. Skladateli se v díle podařilo poutavým způsobem hudebně ztvárnit nejrůznější lidské emoce, slabosti i touhy.

Fotografie ze zkoušek, zdroj DFXŠ

„Čardášovou princeznu jsem si doslova zamilovala,“ říká režisérka Magdalena Švecová. „Asi zejména proto, že se dokážu velmi dobře vžít do duše ženy, která je jako ‚zpěvačka ze šantánu‘ sice všemi obdivována, jakmile však zhasnou reflektory jeviště, její hodnota je měřena světlem všedního dne a společenským nastavením. Patří všem a vlastně nikomu,“ dodává.

Scénograf David Janošek k inscenaci prozrazuje: „Stejně jako je dynamický sám život, bude rozpohybovaná i scéna, která je celá otočná, aby umožňovala kouzelné proměny. Centrálním prvkem je pojízdné kruhové jeviště a čtyři otočné boxy.“

„Čardášová princezna nabízí širokou škálu pohybů, stylů a zajímavých

krokových variací. Naše inscenace bude živá, temperamentní okouzující a plná lásky,“ dodává choreograf Martin Šinták.

Za celosvětový úspěch vděčí opereta nejen skvělé hudbě, ale také vtipnému libretu, a dodnes si získává srdce tisíců milovníků klasické operety po celém světě. Kromě předvánočních premiér můžete operetu vidět 27. prosince.

Čardášovou princeznu hudebně nastudoval dirigent Josef Kurfířt, kostýmy navrhl Tomáš Kypta, scénu připravil David Janošek.

Na jevišti se představí Martin Stránský, Blanka Černá, Josef Moravec v alternaci s Dušanem Růžičkou, Veronika Kaiserová případně Stanislava Kozubíková, Michal Bragagnolo nebo Jakub Hliněnský, Miroslava Časarová nebo Tereza Mátlová a další.

/ Lenka Dandová, Zpravodaj Liberec

♦ Liberecká knihovna vydala znakoknihu

Již šestou speciální znakovou knihu pro děti se sluchovým postižením vydala Krajská vědecká knihovna v Liberci. Znakoknihy malým čtenářům unikátním způsobem zpřístupňují vybrané texty českých autorů v digitální podobě s tlumočením do českého znakového jazyka.

„Znakoknihy už si našly své pevné místo v nabídce Krajské vědecké knihovny. Je to skvělý počín našich knihovníků. Je vidět, že přemýšlí nad zlepšováním servisu pro všechny skupiny uživatelů, včetně těch, kteří mají nějaký hendikep,“ dodala Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

Znakokniha letos přináší poslední část Starých pověstí českých a moravských autorek Aleny Ježkové a Renáty Fučíkové.

Konkrétně

v něm najdeme pověsti
O kněžně Ludmile,
O knížeti Václavovi
a O Ječmínkovi.

Znakoknihy vydává liberecká knihovna od roku 2017 a jedná se o unikátní podobu knihy, která elektronickým způsobem vizuálně zpracovává text vybraného literární díla pro potřeby sluchově handicapovaných dětí, přičemž text knihy je mimo jiné převeden do českého znakového jazyka.

Znaková kniha je primárně určena sluchově handicapovaným dětem, mládeži a související cílové skupině, kterou tvoří jejich rodinní příslušníci, ať už slyšící rodiče, nebo slyšící děti. Může být využívána při výuce ve školských zařízeních pro děti s vadou sluchu (literatura, český jazyk, dějepis) a rovněž pro potřeby studentů českého znakového jazyka.

V roce 2017 liberecká knihovna oslovila odborníka na tvorbu hybridních knih Petra Hladíka, kameramana Jana Myšáka a překladatele do českého znakového jazyka Karla Redlicha. Podařilo se sestavit tým odborníků, který byl od prvního okamžiku projektem velmi zaujatý a svého úkolu se zhostil úžasně. V průběhu let se rozšířil o tlumočnice a překladatelky do českého znakového jazyka.

Vznikla první webová prezentace, pojmenovaná znakokniha. Souhlas s užitím své knihy dala Lucie Seifertová. Neslyšící si tak mohli, prostřednictvím znakového jazyka, poprvé přečíst knihu Český ráj a jeho tajemství. Pro zpracování druhé znakoknihy o rok později knihovna vybrali knihu Pavla Čecha O zahradě.

V roce 2019 byla po poradě se ZŠ a MŠ logopedickou Liberec vybrána a zpracována první část knihy autorek Aleny Ježkové a Renáty Fučíkové Staré pověsti české a moravské. Dosud nejnáročnější počín byl završen v letošním roce křtem 4. a závěrečného dílu knihy.

„V projektu bychom rádi pokračovali i v dalších letech. Pro rok 2023 uvažujeme o zpracování poezie – její převedení do znakového jazyka bude určitě pro realizátory výzvou. Kromě znakoknih se dlouhodobě věnujeme též vydávání audioknih v rámci projektu Děti čtou nevidomým dětem. Oba počiny umožňují naplňovat jedno z poslání knihoven

– poskytovat své služby všem bez rozdílu,“ doplnila ředitelka knihovny Dana Petrádová.

Projekt od začátku finančně podporuje Ministerstvo kultury a statutární město Liberec.

V letošním roce se mezi sponzory projektu zařadila i Nadace Preciosa.

(Zdroje: KVK v Liberci + Jan Mikulička)

♦

Malá výstavní síň ^ Liberec

MVS ^ L

FENOMÉN

SAUDEK

13/10—15/1/2023

VÝSTAVA PRODLOUŽENA

Malá výstavní síň ^ Liberec

Otevírací doba:

pondělí zavřeno, úterý–neděle 10–17 hodin,

každý čtvrtek 10–18 hodin (vstup zdarma),

polední přestávka 12–13 hodin

nám. Dr. E. Beneše 2, Liberec

www.mvs-liberec.cz

♦ **LETAŘOVICE – V Letařovicích skončila první etapa záchrany barokní kostnice, jediné v kraji**

V Letařovicích na Liberecku skončila první etapa záchrany barokní kostnice, která měla narušenou statiku. Je jediná svého druhu na severu Čech. Práce budou pokračovat na jaře.

Iniciátorem záchrany márnice, v níž se nachází pozdně oltář z lidských kostí vytvořený ve druhé polovině 18. století, je spolek Dubáci. Márnice s kostnicí je v areálu letařovického kostela, navázaná je na hřbitovní zeď. Statiku měla budova narušenou právě kvůli ujíždění zdi, jež je ve svahu, a také kvůli působení vody. Na záchraně kostnice se podílí obec, církve i dobrovolní dárci. Ve sbírce se zatím podařilo vybrat bezmála 300 tisíc korun, tedy skoro polovina částky potřebné na záchranu márnice s kostnicí. (Genus, foto *Kudy z nudy*)

♦ Liberecký kraj plánuje v příštím roce vybudovat první tři fotovoltaické elektrárny – na budově D krajského úřadu, kde sídlí podnikatelský inkubátor, a na budovách gymnázií v Jablonci nad Nisou a České Lípě. Vytipováno má i dalších 20 areálů, kde je v plánu fotovoltaiku postupně budovat. Intenzivně také vedení kraje jedná o možnosti postavit velkou fotovoltaickou elektrárnu na bývalém vojenském letišti v Ralsku, řekl ekonomický náměstek hejtmana Zbyněk Miklík.

V bývalém vojenském prostoru ale už velká solární elektrárna stojí, zařízení s instalovaným výkonem bezmála 56 megawattů vyrostlo v roce 2010 na pěti lokalitách v oblasti Ralska a Mimoně a dnes ho provozuje skupina ČEZ. Podle firmy jde v Česku o jednu z nejvhodnějších lokalit pro výroby elektřiny ze slunečního záření. Instalovaný výkon elektrárny představuje bezmála polovinu instalovaného výkonu všech solárních elektráren v Libereckém kraji, který ve třetím čtvrtletí letošního roku dosáhl 112,8 MW.

Podle údajů z Energetického regulačního úřadu patří solární elektrárny v Libereckém kraji k hlavním zdrojům elektřiny, loni dodaly do sítě 103,4 GWh elektrické energie, letos do konce září už výroba dosáhla 104,7 GWh. Více než 60 procent elektřiny vyrobené v Libereckém kraji pochází z obnovitelných zdrojů, kromě solárních také z větrných a vodních elektráren. Loni se v kraji vyrobilo přes 450 GWh elektřiny, z toho 62 procent právě z obnovitelných zdrojů.

(Doris Drienová, Náš REGION – ČTK)

mnichovo hradiště

♦ V roce 2019 město koupilo hotel U Hroznu, památkově chráněný objekt na Masarykově náměstí, a to s vidinou, že sem výhledově přemístí městské muzeum.

Cestu, kterou by se mohla připravovaná rekonstrukce a adaptace ubírat, naznačila architektonická studie kanceláře *re:architekti studio*, jejíž autoři navrhli vytvoření velkorysých vzdušných, otevřených prostor plných světla. Zásadní úpravy si ovšem vyžádaly opakované konzultace mezi zástupci města a památkáři.

„Nalézt shodu bylo poměrně komplikované, ale nakonec jsme od orgánu památkové ochrany získali kladné vyjádření. Můžeme tak zahájit přípravy dokumentace pro stavební povolení a celou investiční akci posunout do nové

fáze,“ vysvětluje starosta Jiří Plíhal.

Muzeum se ale do nového ještě hned tak stěhovat nebude. Se zahájením stavebních prací se počítá nejdříve za dva roky. A to v případě, že budou k dispozici dotační tituly.

Hotel, který včetně restaurace provozuje dlouholetý nájemce, už delší dobu utlumuje své služby a nyní se blíží i konec restaurace. Obě zařízení budou v provozu do konce roku a následně kvůli vysokým provozním nákladům činnost ukončí.

Objekt převezme do své správy město. Zatím bude nadále sloužit jako krizové přístřeší – už od března v prostorách hotelu ubytovává ukrajinské uprchlíky nájemce, nyní na sebe tuto zodpovědnost převezme město. Vzhledem k tomu, že končí ubytování Ukrajinců v kapucínském klášteře, které organizačně zajišťoval Fokus, asi 15 uprchlíků se odtud přestěhuje právě do Hroznu.

Jedná se o osoby, které jsou v Hradišti již od jara, pracují tu a jejichž děti chodí do školy a kroužků.

„Není třeba se bát, že se z hotelu stane ubytovna. Jedná se o dočasné nouzové ubytování, které má jasná pravidla a městu umožní pomoci potřebným a zároveň připravovat projekt, díky kterému náměstí za pár let ještě více prokoukne,“ dodal místostarosta Jan Mareš. (Martin Weiss)

♦ Ve středu 7. prosince ve věku 82 let zemřel Eduard Jan Havránek, významná osobnost Mnichova Hradiště. Působil jako pedagog na místním gymnáziu i jako dlouholetý zastupitel a radní města. Byl známý jako moderátor společenských a kulturních akcí a člen *Divadelního spolku Tyl*. Obdržel Cenu města za rok 2018

♦ Smutná zpráva z Proseče pod Ještědem. 3. prosince zemřela Ivana Rozkocová, spoluautorka na podzim vydané souborné knihy *Podještědský lidový oděv v proměnách času*, která je úctyhodným dílem a přínosem nejen pro regionální historii.

Bylo jí 50 let.

(Muzeum města Mn. Hradiště)

♦ Stíhací eso Stanislav Fejfar, plukovník in memoriam

*** 25. 11. 1912 – † 17. 5. 1942**

Národu, který si neváží hrdinů, hrozí, že nebude žádné mít, až je bude skutečně potřebovat.

O příbězích odvahy, hrdinství a vlastenectví v souvislosti s čs. letci v období II. světové války 1939–1945 proti nacistickému Německu již byla napsána řada knih od různých autorů, aby jim tímto alespoň částečně vyjádřili velkou úctu, poděkování a splatili dluh úcty, které se jim v naší společnosti po roce 1948 nedostalo... Jejich záslužné činy v dějinách II. světové války nemohou být zapomenuty a někteří jedinci se stali ještě za svého života legendami – stíhacími esy! V Bitvě o Francii až do její kapitulace 18. 6. 1940 vynikli Alois Vašátko a František Peřina jako druhý a třetí nejúspěšnější stíhač. Ve slavné letecké bitvě o Británii v období 10. 7. 1940 – 30. 10. 1940 byl Josef František se 17 sestřely nejúspěšnějším spojeneckým stíhačem. Karel Kutlelwascher s 18 sestřely vynikl jako noční stíhač a stal se vůbec nejúspěšnějším čs. pilotem II. světové války. Do takové letecké elitní společnosti es můžeme také bez nadsázky zařadit rodáka z našeho kraje Stanislava Fejfaru, od jehož narození jsme si připomněli 25. listopadu 2022 právě 110 let...

Narodil se manželům Josefu a Marii Fejfarovým v domě čp. 35 ve Štikově. Stanislavův otec padl v první světové válce a ovdovělá matka si po čase vzala pana Junka z Nové Paky, rovněž vdovce, který měl dceru Helenu. Po měšťanské škole v Nové Pace byl přijat na Vyšší průmyslovou školu v Pardubicích, kde roku 1932 odmaturoval s vyznamenáním a dobrovolně se přihlásil do Školy pro důstojníky letectva v záloze se sídlem v Prostějově a následujícího roku ji ukončil. Byl přijat na Vojenskou akademii v Hranicích na Moravě a z ní byl k 1. 7. 1935 vyřazen jako pilot letec a povýšen na poručíka letectva s přidělením k Leteckému pluku 1 „T. G. Masaryka“, k 6. letce. Po aplikačním kurzu v Prostějově byl vtělen k 61. letce téhož pluku, zde setrval do dubna 1936 a pak byl přemístěn na Slovensko k Leteckému pluku 3 „Generála-letce M. R. Štefánika“, nejprve k 38. a později k 37. letce. V době mobilizace v září 1938 byl určen velitelem 45. letky, u ní ho ve Spišské Nové Vsi zastihlo 14. března 1939 vyhlášení Slovenského státu a vrátil se zpět do Čech.

Už 4. 6. 1939 opustil společně s Otakarem Hrubým svůj domov a později s dalšími dvěma letci Josefem Dudou a Josefem Hudcem překročili 8. 6. 1939 hranice protektorátu do Polska. Byl hlášen u Čs. vojenské skupiny v Krakově a odplul do Francie. Z Paříže byl odeslán do Marseille, kde byl přijat do cizinecké legie a odplul do alžírského Oranu v severní Africe. Zde byl přidělen k výcviku u 1. pěšího pluku cizinecké legie v Sidi-Bel-Abbès. Po vypuknutí války byl k 2. 9. 1939 přemístěn do Oranu na letiště La Senia, další výcvik prodělal na letecké základně v Blidě a opět se vrátil na letiště La Senia. Zde byl 13. 12. 1939 zařazen ke stíhací jednotce Groupe de Chasse I/6 a odplul do Francie.

Dne 10. 5. 1940 začala bitva o Francii a až do jejího pádu 22. 6. 1940 se Stanislav zúčastnil řady bojových akcí, mj. sedmi útoků na tanky (nejvíce ze všech čs. stíhačů) a připsal si dvě vzdušná a jedno pravděpodobné vítězství.

Francouzskou půdu opusil z přístavu Port Vendres a přes Oran, Casablancu a Gibraltar připlul 12. 7. 1940 do anglického Liverpoolu. Po krátkém pobytu v čs. táboře v Cholmondeley Park byl poté přesunut k čs. depotu v Cosfordu, 1. 8. 1940 přijat do RAF VR jako P/O a zařazen 6. 8. 1940 jako Pilot F k 310. čs. stíhací peruti do Duxfordu. Po přecvičení u 6. OTU Sutton Bridge se vrátil 8. 9. 1940 zpět k 310. peruti, byl zařazen k letce B a účastnil se bitvy o Británii. V období trvání této vítězné letecké bitvy od 10. 7. 1940 až do 31. 10. 1940 dosáhl dvou vítězství jistě a jednoho ve spolupráci. Koncem října 1940 nastoupil na léčení čelních dutin do nemocnice RAF v Ely, kde setrval až do dubna 1941. Po rekonvalescenci nastoupil k Inspektorátu čs. letectva v Londýně (IČL) a k 21. 7. 1941 byl ustanoven velitelem letky B u 313. čs. stíhací peruti a začal opět operačně létat. Do 5. 5. 1942 ještě sestřelil jeden nepřátelský letoun jistě, jeden pravděpodobně a jeden poškodil.

Po tomto bojovém letu se stal skutečným „stíhacím esem“ s jistými šesti sestřely. Přišel osudný 17. květen 1942 a nálet bombardérů RAF se stíhacím doprovodem na francouzský přístav Boulogne-sur-Mer. Při návratu z této mise se stíhači 313. čs. peruti střetli se silnou skupinou nepřátelských letounů a F/Lt Stanislav Fejfar společně se Sgt Miroslavem Borkovcem se již z tohoto operačního letu nevrátili...

Dne 3. 5. 1990 mu bylo uděleno v Nové Pace čestné občanství města. Plné rehabilitace se mu dostalo 1. 6. 1991 a byl povýšen do hodnosti plukovníka letectva in memoriam. V rodném Štikově je po něm pojmenována ulice. Rovněž v městské části Prahy 14 nese jedna z ulic jeho jméno.

ČEST JEHO PAMÁTKE!

Za IPMS Krkonoše Radim Karel, foto: Městské muzeum Nová Paka

pozdní sběr

♦ SEMILSKO – Kriminalisté na Semilsku dopadli pachatele znásilnění mladé ženy

Kriminalisté semilského územního odboru od minulého týdne intenzivně pátrali po neznámém pachateli, který ve čtvrtek 8. prosince v podvečer v Palackého

sadech v centru Semil znásilnil mladou ženu.

Díky jejich obrovskému osobnímu a také vysoce profesionálnímu nasazení se jim ho podařilo zadržet už v pondělí 12. prosince krátce po poledni na Semilsku. Sexuální násilník skončil ve vazební věznici.

Jde o 33letého muže z Královéhradecka, kterého soudy v předchozích letech pravomocně odsoudily za dvě loupeže. Naposledy to bylo v roce 2020, kdy od soudu odešel s tříletým nepodmíněným trestem odnětí svobody. Letos v dubnu ho soudce z vězení podmíněně propustil a uložil mu zkušební dobu do dubna roku 2026. Čin tedy spáchal v podmínce.

Policejní vyšetřovatel ho po zadržení na základě jednoznačných důkazů obvinil ze zločinu znásilnění, za který mu nyní nově hrozí desetiletý trest odnětí svobody. Následně podal státnímu zástupci podnět k jeho vazebnímu stíhání. Důvodem je obava, že by mohl na svobodě ublížit dalším ženám, a že by se také s největší pravděpodobností snažil vyhnout vysokému trestu skrýváním před orgány činnými v trestním řízení.

„S naším podnětem na jeho vzetí do vazby se ztotožnili státní zástupce i soudce, který na něj dnes vazbu uvalil. Věříme, že touto zprávou rozptýlíme všechny obavy ve společnosti o bezpečnost žen na Semilsku, které se po události regionem šířily a byly zmiňovány také často na sociálních sítích,“ uvedla Ivana Baláková, tisková mluvčí Krajského ředitelství Policie Libereckého kraje. (KŘP LK)

♦ **HARRACHOV** – (aktualizace předchozí zprávy) – Ministerstvo financí (MF) uvádí, že muselo podle zákona několikanásobně zvýšit nájemné ve dvou bytových domech v krkonošském Harrachově, ve kterých žijí většinou lidé s nízkými příjmy. Na navýšení MF trvá a nájemníkům odpustí jen dluh na nájemném, který vznikl do konce letošního října, pokud o to požádají. Domy se 14 byty chce MF příští rok i s nájemníky prodat, a to včetně pohledávky za neuhrazené zvýšené nájemné. Vyplývá to z vyjádření mluvčího ministerstva financí Tomáše Weisse pro ČTK. Nikomu z nájemníků podle něj nehrozí vystěhování. Nájemníci novinářům v úterý řekli, že na troj- až pětinasobné zvýšení nájmů odmítají přistoupit a zatím ho platí v původní výši. (Náš REGION)

♦ **LOMNICE n/P** – Kulturní a informační středisko zve na Adventní zpívání u Zámeckého betlému se souborem Musica Cecilia a jeho hosty, které se koná průběžně v několika blocích na lomnickém zámku **v neděli 18. prosince** od 13 do 16 hodin. Při návštěvě na vás čeká svařené víno, navštívit můžete i vánoční prodejní výstavu Vánoce od srdce.

Městské muzeum upozorňuje občany, že **v neděli 18. prosince** v 10 hodin na prvním programu České televize v pořadu *Toulavá kamera* budete moci zhlédnout v jedné z reportáží návštěvu našeho muzea, při které byl natáčen rozhovor o perníkářské tradici s paní doktorkou Danou Holmanovou, jenž u nás prezentuje téměř celý tento rok své nádherné, umělecké práce.

Lesní klub HraLES Vás zve na úvodní přednášku o přírodních zahradách a jejich plánování Vilmy Kollmanové **v neděli 18. prosince** od 14 hodin v zázemí

klubu na Ploužnici. Povídání bude o tom, jak z jara začít s pracemi na Vaší přírodní zahradě, čím se inspirovat, co si přichystat, na co myslet, jaké nářadí si dopřát. Vilma Kollmanová je designérka a učitelka pěstitelství.

Eja Kulovaný

trosečník – kulturně-společenský e-zin * vydavatel a redaktor: M. Fefík Podobský
fefik.sorry@seznam.cz * nechcete-li e-zin dostávat, dejte vědět!
všechna čísla naleznete na internetu: knihovna.jicin.cz/regionalni-zpravodaj